

Förhållandet till yttrande- och informationsfriheten

Att mänskliga rättigheter ska respekteras vid amerikansk inresekontroll framgår av artikel II punkt 5 i huvudavtalet. Enligt denna bestämmelse ska ingenting i avtalet tolkas så att det begränsar enskilda personers rättigheter på svenskt territorium, inklusive kontrollzonen. De rättigheter som avses är enligt artikeln sådana som gäller enligt svensk lag, inbegripet grundlagsskyddade rättigheter och rättigheter enligt Europakonventionen, och, i tillämpliga fall, enligt amerikansk lag. Det är en tydlig utgångspunkt, men det finns enligt Journalistförbundet stor risk för att svensk rätt inte minst på tryckfrihetsområdet kan komma i konflikt med amerikansk när myndighetsutövning ska skötas av amerikansk personal på svenskt territorium.

Ett exempel på en grundlagsskyddad rättighet som riskerar att kränkas är källskyddet, som innebär ett skydd för den som anonymt vill lämna uppgifter till media. Det är ytterst journalistens ansvar att inte avslöja sin källa. Källskyddet innefattar dock flera andra mekanismer som är avsedda att frånhålla det allmänna från att bidra till att källan röjs. Ett uttryck för detta är reglerna i RB om att beslag inte får göras av en handling som omfattas av källskydd enligt tryckfrihetsförordningen (se RB 27 kapitlet 2 § RB samt 36 kapitlet 5 § sjätte stycket samma balk).

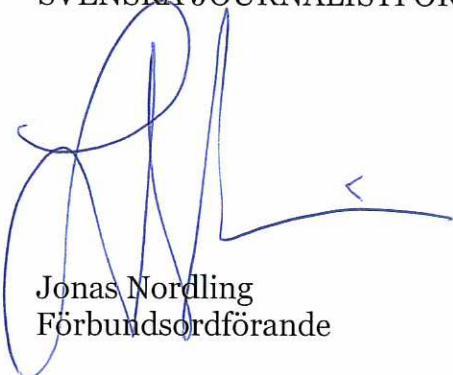
Enligt 2 kapitlet 10 § punkt 2-3 i förslaget till "lag om amerikansk inresekontroll vid utresa från Sverige" får Förenta staterna besluta om förverkande av egendom och använda tvångsmedel motsvarande beslag, etc. För att inte förslaget ska inskränka det grundlagsreglerade källskyddet krävs det enligt Journalistförbundet att amerikanska myndigheter vid beslut om beslag respekterar de begränsningar som finns i beslagsreglerna enligt RB.

Amerikanska visumbestämmelsers tillämplighet på svensk mark

Journalistförbundet förutsätter att de begränsningar som följer av visumregler inte påverkar möjligheterna att bedriva journalistisk verksamhet på svensk mark, inom den så kallade kontrollzonen utan att dessa börjar gälla först när personen ankommer USA. Den journalist som vill åka på semester till USA utan att ansöka om visum (inom ramen för det så kallade Visum Waiver-programmet) förbinder sig till exempel att inte bedriva journalistisk verksamhet under sin vistelse i USA. Om det inte skulle vara tillåtet att bedriva journalistisk verksamhet inom kontrollzonen skulle det dock enligt Journalistförbundet innebära en inskränkning av den grundlagsskyddade yttrandefriheten som inte är förenlig med grundlagen.

Med vänlig hälsning

SVENSKA JOURNALISTFÖRBUNDET

Jonas Nordling
Förbundsordförande